ROLUL ANGAJATORULUI PRIVIND ASIGURAREA SECURITĂȚII ŞI SĂNĂTĂȚII SALARIATULUI ÎN MUNCĂ

Oxana SECRIERU,
magistru în drept, lector universitar (USM)

Recenzent: ***Nicolai ROMANDAŞ,*** *doctor în drept, profesor universitar (USM)*

SUMMARY

This article aims to highlight the role of employer to ensure the right of employees to safety and health. Safety is a system of measures and rules, binding on all participants in the work, aiming at applying the ergonomic criteria for improving working conditions and reduce physical exertion and appropriate measures for women and youth work. The organization of protection and prevention, according to the Regulation on the organization of activities of protection of workers at work and prevention of occupational risks is performed by the employer. As part of its responsibilities, the employer shall take the necessary measures for the safety and health of workers, including prevention of occupational risks, providing information, training, also for the organization and means.

Protecţia muncii reprezintă un sistem de măsuri şi reguli obligatorii pentru toţi participanţii la procesul de muncă, urmărindu-se aplicarea criteriilor ergonomice pentru îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi pentru reducerea efortului fizic, precum şi măsuri adecvate pentru munca femeilor şi a tinerilor[1].

În accepţiunea juridică, protecţia muncii cuprinde totalitatea normelor juridice referitoare la obligaţiile celor care concep, organizează sau conduc procesul de muncă şi a celor care desfăşoară efectiv diverse activităţi, în scopul realizării măsurilor tehnice, necesare pentru apărarea vieţii şi integrităţii lor corporale[2].

Organizarea activităţilor de protecţie şi prevenire, conform prevederilor Regulamentului privind modul de organizare a activităţilor de protecţie a lucrătorilor la locul de muncă şi prevenire a riscurilor profesionale este realizată de către angajator, în următoarele modalităţi:

- prin asumarea de către angajator, în condiţiile art.11 alin.(10) din Legea securităţii şi sănătăţii în muncă, a atribuţiilor lucrătorului desemnat;
- prin desemnarea unuia sau a mai multor lucrători pentru a desfăşura activităţile de protecţie şi prevenire;
- prin înfiinţarea unui serviciu intern de protecţie şi prevenire;
- prin apelarea la servicii externe de protecţie şi prevenire[3].

În cadrul responsabilităţilor sale, angajatorul este obligat să ia măsurile necesare pentru protecţia securităţii şi sănătăţii lucrătorilor, inclusiv pentru prevenirea riscurilor profesionale, asigurarea informării şi instruirii, precum şi pentru asigurarea organizării şi a mijloacelor necesare, în baza următoarelor principii generale de prevenire[4]:

a) evitarea riscurilor profesionale;

b) evaluarea riscurilor profesionale ce nu pot fi evitate;

c) combaterea riscurilor profesionale la sursă;

d) adaptarea muncii în funcţie de persoană, în special în ceea ce priveşte proiectarea locurilor de muncă, alegerea echipamentelor de lucru, a metodelor de producţie şi de lucru, în vederea atenuării muncii monotone şi a muncii normate şi reducerii efectelor acestora asupra sănătăţii;

f) înlocuirea aspectelor periculoase prin aspecte nepericuloase sau mai puţin periculoase;

g) dezvoltarea unei politici de prevenire ample şi coerente, care să includă tehnologia, organizarea muncii, condiţiile de muncă, relaţiile sociale şi influenţa factorilor legaţi de mediul de lucru;

i) asigurarea lucrătorilor cu instrucţiunile corespunzătoare privind securitatea şi sănătatea în muncă etc.

Ţinând seama de natura activităţilor umane, angajatorul mai este obligat: să evalueze riscurile profesionale, în special la alegerea echipamentelor de lucru, a substanţelor sau a preparatelor chimice utilizate, precum şi la amenajarea locurilor de muncă; să asigure, aplicarea de către angajator a măsurilor de prevenire, precum şi a metodelor de producţie şi de lucru care să ducă la îmbunătăţirea nivelului securităţii şi al protecţiei sănătăţii lucrătorilor; să ia în considerare ca-

pacitatea lucrătorilor în ceea ce priveşte sănătatea şi securitatea acestora ori de câte ori le încredinţează o sarcină; să se asigure că planificarea şi introducerea de noi tehnologii fac obiectul consultării lucrătorilor, a reprezentanţilor lor în ceea ce priveşte consecinţele alegerii echipamentului, condiţiilor de lucru şi mediului de lucru asupra securităţii şi sănătăţii lucrătorilor; să ia măsurile corespunzătoare pentru ca în zonele de risc grav şi specific să poată avea acces numai salariaţii care au primit instrucţiuni adecvate privind securitatea şi sănătatea în muncă.

Tot conform Legii securităţii şi sănătăţii în muncă[5], în cazul în care la acelaşi loc de muncă se află lucrători a mai multor unităţi, angajatorii sunt obligaţi să coopereze între ei şi să-şi coordoneze acţiunile în ceea ce priveşte aplicarea dispoziţiilor privind securitatea şi sănătatea în muncă, şi anume, protecţia şi prevenirea riscurilor profesionale, să se informeze reciproc despre aceste riscuri, să informeze lucrătorii, reprezentanţii acestora despre riscurile profesionale.

Dispoziţiile Codului muncii al RM la art.225[6] prevăd că angajatorul răspunde de asigurarea protecţiei muncii în unitate şi are următoarele obligaţii în acest domeniu:

– să aprobe, în etapa de cercetare, proiectare, executare şi exploatare a construcţiilor şi echipamentelor tehnice, de elaborare a proceselor tehnologice, soluţii conforme normelor de protecţie a muncii, aplicarea cărora ar elimina riscurile de accidentare a salariaţilor şi de contractare a bolilor profesionale;

– să organizeze serviciul pentru protecţia muncii şi serviciul medical;

– să achite instituţiilor medicale cheltuielile pentru acordarea ajutorului medical de urgenţă în caz de accidente de muncă şi acutizare a bolilor profesionale;

– să contribuie la constituirea în unitate a comitetului pentru protecţia muncii;

– să admită la lucru numai persoane care, în urma controlului (examenului) medical, corespund sarcinilor de muncă ce urmează să le execute; să asigure periodicitatea acestor controale (examene);

– să asigure instruirea salariaţilor în materie de protecţie a muncii, inclusiv instruirea împuterniciţilor pentru protecţia muncii;

– să acorde materiale igienico-sanitare salariaţilor care lucrează la locuri de muncă cu condiţii de murdărire excesivă a pielii, sau unde este posibilă acţiunea substanţelor nocive asupra mâinilor;

– să nu ceară salariatului îndeplinirea unor sarcini de muncă cu pericol iminent de accidentare;

– să asigure fiecare salariat contra accidentelor de muncă şi bolilor profesionale;

– să asigure, în caz de accidentare sau de îmbolnăvire la locul de muncă, acordarea primului ajutor şi transportarea salariaţilor în instituţii medicale etc.

Instruirea lucrătorilor. Potrivit Regulamentului privind modul de organizare a activităţii de protecţie a lucrătorilor la locul de muncă[7] instruirea lucrătorilor în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă se efectuează din mijloacele unităţii, în timpul programului de lucru, în interiorul sau în afara unităţii. Angajatorul va asigura condiţii egale atât pentru femei, cât şi pentru bărbaţi în cadrul instruirii în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă.

Instruirea are ca scop însuşirea cunoştinţelor şi formarea deprinderilor de securitate şi sănătate în muncă[8].

Instruirea lucrătorilor în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă cuprinde următoarele faze:

1) instruirea la angajare:

– instruirea introductiv-generală;

– instruirea la locul de muncă;

2) instruirea periodică.

Durata fiecărei faze de instruire depinde de specificul activităţii economice şi de riscurile profesionale, precum şi de activităţile de protecţie şi prevenire la nivelul unităţii, care va fi nu mai mică de 1 oră.

Rezultatul instruirii se consemnează în Fişa personală de instruire şi se semnează de către lucrătorul instruit şi de către persoana care a efectuat instruirea şi a verificat cunoştinţele.

Fişa colectivă de instruire în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă se întocmeşte în două exemplare, dintre care un exemplar se va păstra de către angajator/lucrătorul desemnat/serviciu intern de prevenire şi protecţie, care a efectuat instruirea, iar un exemplar – de către angajatorul lucrătorilor instruiţi.

Inspectorii de muncă, în timpul controlului aplicării actelor normative de securitate şi sănătate în muncă, vor fi însoţiţi de către un reprezentant desemnat de către angajator, fără a se întocmi Fişa colectivă de instruire în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă.

Instruirea introductiv-generală cuprinde:

1) toate persoanele care solicită angajarea în câmpul muncii;

2) stagiarii şi ucenicii.

Instruirea introductiv-generală se efectuează de către angajatorul care şi-a asumat atribuţiile lucrătorului desemnat; lucrătorul desemnat; un lucrător al serviciului intern de protecţie şi prevenire; serviciul extern de protecţie şi prevenire şi cuprinde următoarele: actele normative naţionale de securitate şi sănătate în muncă; consecinţele posibile ale necunoaşterii şi nerespectării actelor normative de securitate şi sănătate în muncă;

riscurile profesionale specifice unităţii; măsurile la nivelul unităţii privind stingerea incendiilor, evacuarea lucrătorilor în cazul unui pericol grav şi imediat şi acordarea primului ajutor în caz de accidentare în muncă.

Instruirea se va finaliza cu verificarea însuşirii cunoştinţelor pe bază de teste, rezultatul verificării va fi consemnat în fişa de instruire[9].

Lucrătorii nu vor putea fi angajaţi dacă nu şi-au însuşit cunoştinţele prezentate în instruirea introductiv-generală.

Instruirea la locul de muncă se face după instruirea introductiv-generală şi are ca scop prezentarea riscurilor pentru securitatea şi sănătatea în muncă, precum şi măsurile şi activităţile de prevenire şi protecţie la nivelul fiecărui loc de muncă, post de lucru sau fiecărei funcţii exercitate. Instruirea va cuprinde: informaţiile privind riscurile profesionale specifice locului de muncă şi/sau postului de lucru; dispoziţiile instrucţiunilor de securitate şi sănătate în muncă elaborate pentru locul de muncă şi/sau postul de lucru; măsurile la nivelul locului de muncă şi/sau postului de lucru privind stingerea incendiilor şi evacuarea lucrătorilor în cazul unui pericol grav şi imediat; dispoziţiile instrucţiunilor privind acordarea primului ajutor în caz de accidentare în muncă; demonstraţii practice privind lucrul pe care muncitorul îl va desfăşura, precum şi exerciţii practice privind utilizarea echipamentului individual de protecţie, mijloacelor de alarmare, intervenţie, evacuare şi de prim ajutor în caz de accidentare în muncă.

Instruirea efectivă a activităţii la postul de lucru de către lucrătorul instruit se face numai după verificarea cunoştinşelor de către şeful ierarhic superior celui care a făcut instruirea şi se consemnează în Fişa personală de instruire.

Instruirea periodică se face tuturor muncitorilor de către conducătorul locului de muncă şi are drept scop reîmprospătarea şi actualizarea cunoştinţelor în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă.

Instruirea periodică se efectuează şi în următoarele cazuri:

1) când muncitorul a lipsit de la lucru peste 30 de zile calendaristice;

2) când au fost operate modificări în instrucţiunile de securitate şi sănătate în muncă;

3) în urma încălcării de către muncitor a instrucţiunilor de securitate şi sănătate în muncă;

4) la reluarea activităţii după accidentul de muncă suferit de către muncitor;

5) la executarea unor lucrări ocazionale sau speciale, care nu fac parte din procesul de muncă obişnuit al muncitorului;

6) la lichidarea consecinţelor avariilor, calamităţilor naturale etc.;

7) la efectuarea lucrărilor pentru care se perfectează un bon de lucru – permis;

8) la introducerea unui nou echipament de lucru sau a unor modificări ale echipamentului de lucru existent;

9) la introducerea oricărei tehnologii noi sau a unor proceduri noi de lucru;

10) la modificarea tehnologiilor existente sau procedurilor de lucru;

11) la schimbarea locului de muncă, postului de lucru sau a lucrului în cadrul unităţii.

Muncitorul va putea să-şi continue lucrul de sine stătător numai după verificarea cunoştinţelor lui de către conducătorul locului de muncă şi consemnarea acestui fapt în Fişa personală de instruire în domeniul securităţii şi sănătăţii în muncă[10].

Art.12 din Legea securităţii şi sănătăţii publice prevede obligaţia – **primul ajutor, stingerea incendiilor şi evacuarea lucrătorilor în cazul unui pericol grav şi imediat.** În acest sens, angajatorul este obligat:

– să ia măsurile necesare pentru acordarea primului ajutor, stingerea incendiilor şi evacuarea lucrătorilor, măsuri adaptate naturii activităţilor şi mărimii unităţii şi care iau în considerare prezenţa altor persoane;

– să asigure orice contacte necesare cu serviciile externe de protecţie şi prevenire, în special în ceea ce priveşte acordarea primului ajutor, asigurarea serviciului medical de urgenţă, serviciului de salvatori şi pompieri. Pentru realizarea acestor obligaţii, angajatorul desemnează lucrătorii care vor aplica aceste măsuri de prim ajutor.

Suplimentar la obligaţiile sus-menţionate, angajatorul mai este obligat să informeze, cât de curând posibil, toţi salariaţii care sunt expuşi sau care pot fi expuşi unui pericol grav şi imediat asupra riscului implicat şi asupra măsurilor care urmează a fi luate în vederea protecţiei lor. În condiţiile unui pericol grav, imediat şi inevitabil, să acţioneze şi să dea indicaţii pentru a le permite lucrătorilor să înceteze lucrul, să părăsească imediat locul de muncă şi să se retragă într-o zonă sigură; precum şi să nu impună reluarea lucrului de către lucrători în cazul când la locul de muncă mai persistă pericolul grav şi imediat, cu excepţia cazurilor bine întemeiate.

O obligaţie prioritară a angajatorului, în cazul unui pericol grav şi imediat pentru securitatea salariaţilor şi pentru securitatea altor persoane şi în cazul în care responsabilul imediat superior nu poate fi contactat, trebuie să se asigure că lucrătorii săi pot lua măsurile corespunzătoare în conformitate cu cunoştinţele lor

şi cu mijloacele tehnice de care dispun pentru a evita consecinţele unui pericol.

Informarea lucrătorilor. Conform art.14 din Legea nr.186-XVI/2008[11], ţinând seama de mărimea unităţii, angajatorul trebuie să ia măsuri corespunzătoare pentru ca lucrătorii şi/sau reprezentanţii acestora din unitate să primească toate informaţiile necesare privind:

– riscurile profesionale, precum şi activităţile şi măsurile de protecţie şi prevenire atât la nivelul unităţii, în general, cât şi la nivelul fiecărui tip de post de lucru şi/sau de funcţie, în particular;

– desemnarea lucrătorilor care vor aplica măsurile de prim ajutor, de stingere a incendiilor şi de evacuare a lucrătorilor;

– instruirea acestor lucrători şi punerea la dispoziţia lor a echipamentului potrivit conform mărimii şi/sau riscurilor profesionale specifice unităţii.

În temeiul art.14 alin.(3) din acelaşi act normativ, el trebuie să ia măsuri pentru ca lucrătorii desemnaţi sau reprezentanţii lucrătorilor, în vederea îndeplinirii funcţiilor, să aibă acces la evaluarea riscurilor profesionale şi a măsurilor de protecţie; evidenţa şi rapoartele privind accidentele de muncă; informaţiile privind măsurile de protecţie şi prevenire, precum şi la informaţiile provenind de la inspectoratul teritorial de muncă.

Consultarea şi participarea lucrătorilor. În conformitate cu art.15 al Legii privind securitatea şi sănătatea în muncă, angajatorii consultă lucrătorii şi/sau reprezentanţii lor şi permit participarea acestora la discutarea tuturor problemelor referitoare la securitatea şi sănătatea în muncă.

În cadrul acestei participări, lucrătorii sau reprezentanţii lor au dreptul să facă propuneri privind activitatea respectivă.

Consultarea prealabilă în timp util priveşte:

– orice măsură ce ar afecta semnificativ securitatea şi sănătatea în muncă;

– desemnarea lucrătorilor care se ocupă cu activităţile de protecţie şi de prevenire a riscurilor profesionale, în care se aplică măsurile de prim ajutor, serviciul medical, de stingere a incendiilor şi de evacuare a lucrătorilor;

– informaţiile privind riscurile pentru securitatea şi sănătatea în muncă;

– recurgerea la servicii externe;

– instruirea lucrătorilor.

Reprezentanţii salariaţilor cu răspunderi specifice în domeniul securităţii şi sănătăţii au dreptul să solicite angajatorului să ia măsuri corespunzătoare şi să prezinte propuneri în acest sens, în scopul diminuării riscurilor pentru lucrători şi/sau al eliminării surselor de pericol, iar angajatorul trebuie să le acorde un timp adecvat, fără diminuarea drepturilor salariale, şi să furnizeze mijloacele necesare pentru a-şi exercita drepturile şi atribuţiile care decurg din lege. Ei au dreptul să apeleze la inspectoratul teritorial de muncă, în cazul în care consideră că măsurile adoptate şi mijloacele utilizate de către angajator nu sunt suficiente pentru asigurarea securităţii şi sănătăţii în muncă. În plus, lor trebuie să li se acorde dreptul de a-şi prezenta observaţiile inspectorilor de muncă, în timpul vizitelor de control.

În scopul creării cadrului organizatoric referitor la informarea, consultarea şi participarea lucrătorilor se prevede constituirea, în baza principiului de paritate, din reprezentanţi ai angajatorului şi, respectiv, ai lucrătorilor, a Comitetului pentru securitate şi sănătate în muncă. Conform prevederilor art.236 alin.(3) CM RM[12], Regulamentul-cadru de organizare şi funcţionare a comitetelor pentru protecţia şi igiena muncii se aprobă de către Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, de comun acord cu patronatele şi sindicatele.

Note:

[1] Romandaş N., Boişteanu E. *Dreptul muncii*, manual, Chişinău-2008, p.317.

[2] Medeanu Tiberiu-Constantin, *Accidentele de muncă*, vol.I, Bucureşti, 1998, p.7.

[3] Hotărîrea Guvernului, nr. 95 din 05.02.2009 în *Monitorul Oficial al RM*, nr.34-36.

[4] *Legea securităţii şi sănătăţii în muncă,* nr.186-XVI din 10.07.2008 în *Monitorul Oficial al RM,* nr.143-144/587 din 05.08.2008.

[5] *Legea securităţii şi sănătăţii în muncă,* nr.186-XVI din 10.07.2008, în *Monitorul Oficial al RM,* nr.143-144/587 din 05.08.2008.

[6] *Monitorul Oficial al RM,* nr. 159-162 din 29.07.2003.

[7] *Hotărîrea Guvernului* nr. 95 din 05.02.2009, publicat la data de 17.02.2009 în *Monitorul Oficial al RM,* nr. 34-36.

[8] Ţiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii*, ediţia a IV-a, Bucureşti, 2010, p.798.

[9] *Ibidem*, p.799.

[10] *Regulament privind modul de organizare a activităţilor de protecţie a lucrătorilor la locul de muncă şi prevenire a riscurilor profesionale,* aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 05.02.2009, publicat la data de 17.02.2009 în *Monitorul Oficial al RM,* nr. 34-36.

[11] *Legea securităţii şi sănătăţii în muncă* nr.186-XVI din 10.07.2008, în *Monitorul Oficial al RM,* nr.143-144/587 din 05.08.2008.

[12] *Monitorul Oficial al RM,* nr. 159-162 din 29.07.2003.